

Dr. Mojca Štraus, direktorica Pedagoškega inštituta

Povezovanje med raziskavama PIAAC in PISA

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj, katere članica je od leta 2010 tudi Slovenija, je konec prejšnjega stoletja v svoj program na področju izobraževanja vključila zbiranje podatkov za oblikovanje t. i. na podatkih temelječega odločanja. Iz tega se je oblikoval Program mednarodne primerjave dosežkov učenk in učencev, ki ga na kratko imenujemo PISA, in pred nekaj leti tudi Program za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih PIAAC. V prispevku predstavljamo raziskavi PISA in PIAAC z vidika možnosti metodoloških povezav baz podatkov in/ali rezultatov za ugotavljanje kakovosti in učinkovitosti sistema vzgoje in izobraževanja v Sloveniji.

Program mednarodne primerjave dosežkov učenk in učencev PISA po mednarodnih metodoloških standardih vključuje udeležence v izobraževanju v starosti 15 let. V Sloveniji to predstavlja predvsem dijake in dijakinje prvih letnikov srednješolskih izobraževalnih programov. Glede na to, da je v tej starosti v izobraževanje vključena praktično celotna starostna kohorta populacije, lahko rezultate razumemo tudi kot reprezentativne za celotno populacijo 15-letnikov v državi. Kot vemo, raziskava PIAAC vključuje populacijo v starosti od 16 do 65 let. Naravno se ponuja vprašanje, ali lahko ugotovitve o kompetencah učenk in učencev v starosti 15 let iz raziskave PISA povezujemo z ugotovitvami o kompetencah odraslih, ki jih bomo pridobili iz raziskave PIAAC. Prvo vprašanje, ki se pojavi, so mednarodne primerjave ali, če hočete, uvrstitve Slovenije v rang ostalih sodelujočih držav v posamezni raziskavi. Za raziskavo PISA o tem nekaj že vemo, za raziskavo PIAAC pa moramo še počakati.

Vendar je že pri tem vprašanju treba odpreti različna podvprašanja. Prvo podvprašanje je primerjava metodologij zbiranja podatkov in področij preverjanja v obeh raziskavah, s katerimi poskušamo prepoznati tiste skupne imenovalce obeh raziskav, na podlagi katerih si bomo lahko ustvarili celotno sliko o kakovosti in učinkih izobraževanja v državi. Čeprav raziskavi v tem trenutku (še) nista zasnovani z namenom neposrednih primerjav na primer na ravni posameznikov, kar bi predstavljalo t. i. longitudinalno raziskavo, si iz splošnih rezultatov za posamezne generacije v obeh raziskavah lahko oblikujemo to sliko. Generacije iz posameznih ciklov raziskav PISA lahko najdemo v vzorcu raziskave PIAAC in ugotavljamo napredek relativne primerjave njihovih kompetenc znotraj ostalih generacij. Primerjamo lahko tudi relativne položaje različnih podskupin znotraj v raziskavo vključenih sodelujočih. Najpogosteje se primerjave oblikujejo glede na spol, glede na socialno-ekonomsko ozadje, glede na status priseljenca in podobno. Po medsebojnih primerjavah rezultatov teh podskupin v posamezni raziskavi lahko ugotavljamo morebitne premike v njihovih relativnih položajih med preverjanjem v dobi mladostništva in preverjanjem v dobi odraslosti in s tem pridobivamo indice za ugotavljanje morebitnih primanjkljajev v procesu vzgoje in izobraževanja, pa tudi v širšem kontekstu. Vendar je pri sklepih o vzrokih za ugotovljene rezultate treba biti seveda previden. Sicer je v splošnem pričakovano, da bi posamezniki z visokimi dosežki v raziskavi PISA dosegali tudi visoke rezultate v raziskavi PIAAC, vendar na podlagi rezultatov 15-letnikov ni mogoče napovedovati rezultatov v raziskavi PIAAC.